

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

07 Şubat 2019

Sayı : 30824082/610- 32038
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (1 Adet- 3 Sayfa)
- Cevap yazısı (39 Adet, 91 Sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT BAKAN'IN
TBMM 7/965 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR:

Su ürünleri yetiştiriciliği dünyada en hızlı büyüyen ve gelişen gıda üretim sektörü olup, 2030 yılına kadar avcılık ve yetiştiricilik üretim miktarlarının eşitleneceği öngörülmektedir. Endüstriyel olarak gelişmiş olan ülkelerde 28,3 kg/yıl kişi, Avrupa Birliği' ne üye olan ülkelerde 24,2 kg/yıl kişi, Dünya ortalaması 16kg/yıl kişi, Türkiye' de 7-8 kg/yıl kişidir. Ancak tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yetiştiricilik çeşitli genelge ve yönetmeliklere tabi olup, geçmişte Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Temmuz 2015'te yayınlanan Kılavuzunda da belirtildiği üzere ÇED sürecinde dikkat edilecek hususlar açıkça belirtilmiştir. Hassas alan tespit raporu, sediment tipi ve yapısı alanın topografik özellikleri, bentik analizler, bölgede kirletici kaynakların genel değerlendirmesi, stok yoğunluğu, çiftlikler arası uzaklık, ağ derinliği, hassas ekosistemlere uzaklık ve doğal ekosisteme uygun tür biçimi bulunmalı ve değerlendirilmelidir.

Buna karşın, turizm cenneti ülkemizin nadide tatil beldesi Bodrum'un en bakir yerlerinden Mandalya Körfezi'nde Cennet Koy'un yakınındaki çok sayıda balık çiftliğinin neden olduğu kirlilik, çevre sakinlerini ve turistleri tedirgin etmekte, dahası yeni çevre kanununa göre, 'ÇED olumlu' raporu almaları gereken balık çiftliği sahiplerinin denetimden geçmeden bu çiftlikleri kurdukları iddia edilmektedir.

Muğla'nın Bodrum ve Milas ile Aydın'ın Didim ilçesi sınırlarındaki Mandalya Körfezi'ndeki balık çiftliği firmalarının birden çok şirket kurarak üretimlerini belli sınırın altında gösterdikleri de iddialar arasındadır.

Bodrum'un Gündoğan, Göltürkbükü, Güvencinlik, Milas'ın Boğaziçi, Kıyıkışlacık mahalleleri açıklarına taşınan çiftliklerden ters akıntı ve rüzgarın etkisiyle gelen atıklar; sahil, plaj ve turistik koylarda tedirginlik yaratmaktadır.

Bodrum ve Mandalya Körfezi'nde geçmişte denizi kirlettikleri için bakanlık tarafından açıklara gönderilen küçük balıkçılar bir araya gelerek büyük sektör haline dönüşmüşlerdir. Bu sebeple Mandalya Körfezi çiftlik balıkçılarınca sürekli kirletilmeye başlamıştır. Bir çoğunun ruhsatının bulunmadığı söylenmektedir. Ruhsatsız kurulan çiftlik balıkçılarınca kullandıkları balık yemleri, dezenfekte ilaçlarla beraber denizin ekosistemini bozmaktadır. Balıklara GDO'lu yemler verilmemelidir. Bu yemler deniz ekosistemine zararlıdır. Zira denizde balıklardan başka canlılar da yaşamaktadır ve bu türler ilaçlardan etkilenecek şekilde yok olmaktadır. Bir zamanlar 6 mavi bayraklı olan sahillerin bir kısmı bu bölgede yer alırken şu anda mavi bayraklı kıyılar yok denecek seviyeye inmiştir. Bu bağlamda;

- 1- Bodrum ve Mandalya Körfezi'nde balık çiftliklerinin neden oldukları kirliliğe çözüm olarak Bakanlığımızın ne gibi çalışmalar yürütmektedir?
- 2- Türkiye'de faaliyette olan toplam kaç balık çiftliği vardır? Bunların tamamı ruhsatlı mıdır?
- 3- Ruhsatsız olduğu iddia edilen balık çiftlikleri vardır. Bu iddialar doğru mudur? Ruhsatsız olduğu iddia edilen balık çiftliklerine yönelik bugüne kadar uygulanan denetimler kapsamında ruhsatsız kaç balık çiftliği tespit edilmiştir ve hangi yaptırımlar uygulanmıştır?

4- 'ÇED olumlu' raporu almadan faaliyette olan kaç balık çiftliği vardır? Yasadaki boşluklardan yararlanarak denetimden kurtuldukları iddia edilen balık çiftlikleri faaliyetlerini hangi hukuki gerekçeye dayanarak sürdürmektedir? Bu çiftlikler ve firmalar tespit edilmiş ve haklarında işlem başlatılmış mıdır?

5- Ekosistemi korumak için Bakanlığınız tarafından denetimler sıklaştırılmak suretiyle hangi caydırıcı yaptırımlar uygulanmıştır ve/veya uygulanacaktır?

CEVAPLAR:

1,2- Bakanlık olarak balık çiftliklerinin yoğun olarak faaliyette bulunduğu özellikle koy ve körfez niteliğindeki deniz alanlarında çevre kalite standartlarının ve biyoçeşitliliğin korunması amacıyla "Denizlerde Balık Çiftliklerinin Kurulamayacağı Hassas Alan Niteliğindeki Kapalı Koy ve Körfez Alanlarının Belirlenmesine İlişkin Tebliğ" başta Tarım ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum/kuruluşların görüşleri doğrultusunda hazırlanmış ve 24.01.2007 tarih ve 26413 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Tebliğde; derinlik, akıntı hızı, kıyıdan mesafe ve ötrofikasyon seviyesini belirleyen (Triks) tanımlayan parametre ve kriterler belirlenmiştir.

Tebliğ kapsamında bulunan 162 adet balık çiftliğinin tamamının Tebliğ kriterlerini sağlayan uygun alanlara taşınma işlemi tamamlanmış olup balık çiftlikleri modernize üretim tesisleri haline dönüştürülmüştür. Çevre Kanunu ve Tebliğ ile getirilen düzenlemeler, koy ve körfezleri balık çiftlikleri kurulması açısından tamamen yasaklamış değildir. Sadece kıyıdan belli bir mesafede (en az 0,6 deniz mili), uygun akıntı hızı (en az 0,1 m/s) ve derinlikte (en az 30 m) koy/körfezlerin kirlenmesini önleyecek, daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir üretimin gerçekleştirileceği alanlarda faaliyette bulunulması sağlanmıştır. Böylece hem denizlerimizin korunması hem de daha sağlıklı üretim yapılması temin edilmiştir.

Bununla birlikte, denizlerde bulunan balık çiftliklerinin izlenmesi ile alakalı ilke ve esasları içeren "Denizlerde Kurulan Balık Yetiştiriciliği Tesislerinin İzlenmesine İlişkin Tebliğ" 13.06.2009 tarih ve 27257 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, denizlerde faaliyet gösteren balık çiftliklerinin Çevre Kanunu çerçevesinde denetlenerek gerektiğinde cezai müeyyidelerin uygulanması hususu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Bölge Komutanlığı başlısı Bot Komutanlıklarına Yetki Devri Genelgesi ile devredilmiştir.

Diğer taraftan, ülkemiz denizlerinde faaliyet gösteren balık çiftliklerinin çevresel açıdan etkin bir yönetiminin sağlanması amacıyla Bakanlığımızın sahibi olduğu ve Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü'nün yürüttüğü, "Çevresel Açıdan Sürdürülebilir Çevre Dostu Balık Çiftlikleri Sisteminin Oluşturulması Projesi" yürütülmüştür. Proje ile Ülkemiz denizlerinde faaliyet gösteren balık çiftliklerinin yoğun olarak bulunduğu alanların hidro-dinamik, fiziksel, kimyasal vb. özellikleri tespit etme çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca, balık çiftliklerinden kaynaklanan çevresel etkilerin belirlenmesi, alınacak önlemler programı ile denizlerimize uygun izleme-kontrol programının oluşturulması ve Bakanlığın karar vermesini kolaylaştıracak yönetim sisteminin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Söz konusu proje tamamlanmış olup, kılavuzu Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü web sitesinde yer almaktadır. Bununla birlikte, söz konusu proje baz alınarak hazırlanan "Denizlerde Faaliyet gösteren Balık Çiftliklerinin Çevresel Yönetimine İlişkin Yönetmelik Taslağı" yine Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü web sitesinde yer almakta olup, ilgili kurum/kuruluşlar nezdinde görüşlere açılmıştır. Söz konusu Taslağın Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesi çalışmaları devam etmektedir.

Balık Çiftlikleri; 25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nin Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler Listesi (EK-1), 20 nci maddesinde “Kültür balıkçılığı projeleri, (1.000 ton/yıl ve üzeri üretim)” ile Seçme-Elleme Kriterleri Uygulanacak Projeler Listesi (EK-2) 28 (ç) maddesinde Kültür Balıkçılığı Projeleri (30 ton/yıl ve üzeri üretim)” şeklinde yer almaktadır.

Bu bağlamda; EK-1 listesinde yer alan ve Tarım ve Orman Bakanlığınca ön izin verilen balık çiftlikleri kurulmadan, henüz proje aşamasında ÇED Raporu için Bakanlığımıza müracaat eder ve yine Bakanlığımızca yetkilendirilmiş kuruluşlarca hazırlanan ÇED Raporları Bakanlığımız koordinesinde ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin de yer aldığı İnceleme Değerlendirme Komisyonu tarafından tüm çevresel etkileri meri mevzuatları çerçevesinde incelenip değerlendirilerek gerekli önlemler aldırılır. Nihai şeklini alan ÇED Raporuna Bakanlığımızca ÇED Olumlu veya ÇED Olumsuz kararı verilir.

EK-2 Listesinde yer alan projeler ise ÇED Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde İlgili Valilikler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) tarafından incelenip değerlendirilerek ÇED Gereklidir veya ÇED Gerekli Değildir Kararı verilir.

3,5- Denizlerde kurulan balık çiftlikleri ile ilgili olarak; Bakanlığımızın 2010/11 sayılı Yetki Devri Genelgesi kapsamında Sahil Güvenlik Komutanlığına yetki devri yapılmış olup, deniz yetki alanlarında bulunan balık çiftlikleri işletmelerinin denetim ve kontrolleri ilgili kurum tarafından yapılmaktadır.

Söz konusu hassas alan niteliğindeki koy ve körfezlerde kurulan, faaliyet ve kafes bulunduran balık çiftliklerine Çevre Kanununun 20 nci maddesi (k) bendi uyarınca idari para cezası da ilgili kurum tarafından uygulanmaktadır.

4-23.06.1997 tarihinden bugüne kadar toplam 77 adet Balık Yetiştirme projesine ÇED Olumlu Kararı verilmiştir. Ayrıca, EK-2 Listesinde yer alan projeler ilgili Valilik (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) tarafından değerlendirilmektedir.. Ayrıca, ÇED Yönetmeliğine tabi projeler ÇED Kararı olmadan faaliyete geçemez.

